

Nicolas Maslowski, Ph.D.
Univerzita Karlova v Praze,
Fakulta humanitních studií
Pracoviště historické sociologie

Posudek vedoucího diplomové práce Bc. Terezy Šeré
« Sociální mobilita potomků imigrantů ze zemí Maghrebu
ve francouzské společnosti ».

Tereza Šerá napsala práci teoreticko-výzkumné povahy, v oboru historické sociologie, jejíž text je dlouhý 92 stran, bibliografie 6 stránek a přílohy zabírají 25 stránek. Práce je rozdělená na tři velké části, tvořené dohromady 11 kapitolami, úvodem a závěrem. Prezentuje otázku migrací a integrací migrantů ze zemí Maghrebu, a v poslední části analýzy sociální mobility potomků těchto migrantů.

Vzhledem k počtu stránek, existenci poznámkového aparátu, počtu citovaných knih, kvantitě používaných zdrojů, metod výzkumu, a vzhledem ke kvalitě redakce a argumentace, hodnotím tuto práci jako odpovídající kritériím magisterské práce.

První část, „historicko-teoretická východiska práce“, analyzuje mezinárodní migrace a obzvlášť sociologické zkoumání migrace, prezentuje dějiny imigrace do Francie, otázku národního státu ve vztahu k migraci, otázku potomků imigrantů a problematiku meziethnických vztahů z metodologického hlediska.

Druhá část „imigrace ze zemí Maghrebu a francouzská společnost“, přehledově představuje a zároveň jemně analyzuje imigrace v historické perspektivě vzájemných vztahů Francie a zemí Maghrebu, *Maghrébins* ve Francii, „*Beurs*“: paradox „druhé generace“.

Třetí část se nazývá „analýza vývoje sociální mobility potomků imigrantů z maghrebu ve francouzské společnosti“. V této části se autorka snaží konceptualizovat fenomén sociální mobility, pak analyzuje data z výzkumu TeO.

V této práci autorka přesvědčivě ukazuje dokonalou znalost francouzské literatury, a dokonce i nuance složité analýzy pozice migrantů a jejich potomků. Neuznání jejich minulosti a kulturní odlišnosti vede k diskriminaci, k negování jejich kulturních odlišností ve světě, který multikulturní částečně de facto je (Lapeyronnie, Wieviorka). Uznávat je ale jako migranty vede k zaškatulkování, tím pádem k uznání a tvorbě jinakosti, což může být zdrojem diskriminací (Noiriel, Khellil, Zehraoui...).

Tuto vnitřní kontradikci je vidět i ve škole. „Druhá generace“ má být, podle francouzské koncepce národa, socializována školou. Tam jsou ale děti integrované jen částečně. Škola je, jak ji vidí autorka očima Bourdieu, místo reprodukce sociálního řádu a kulturní odlišnost je jen formou, kterou nabírá sociální nerovnost.

Z těchto důvodů chce také autorka sociální mobilitu potomků migrantů analyzovat. Zdá se to být spojené s vůlí sociologicky přispět k sociální kritice.

Práce je koherentní a intelektuální cesta autorky logická. Styl redakce je příjemný, což tvoří celkově velmi podařenou práci. Pokud by ale autorka chtěla s textem pracovat dál, vřele bych doporučoval dopracovat pár elementů:

Zdá se, že autorka se dostala trochu do pasti francouzského pohledu na věc. Téměř dokonalá znalost francouzské literatury vede k automatickému přebírání francouzského pohledu. Ten chápe národ jako komunitu tvořenou státní institucí, republikou (tuhle otázku by chtělo trochu rozvinout). V souladu s francouzskou doktrínou a teoriemi nacionalismu vděčíme za dlouhodobou kulturní a politickou socializaci škole (a hlavně učebnice dle Gellnera) a povinné vojenské službě. Ta je ale ve Francii zrušena a žáci se radí častěji s wikipedií než s učebnicemi. A velká část integrací se nekoná prostřednictvím státu, nýbrž za mantinely jejich integračních politik.

Druhá výtká se týká spíše nepřesných formulací v oblasti sociální kritiky, která vidí integraci jako otázku sociální, a ne kulturní. To otevírá prostor pro zajímavé poznatky a analýza sociální mobility potomků migrantů je správným nástrojem. Sociální měřítko kritické teorie je namířeno proti nerovnostem mezi dominujícími a slabšími skupinami. A správně, mezi nejméně socializovanými ve vítězných kulturních formách jsou děti imigrantů. Vyplyvá to ale z rozdílu, který existuje mezi ideologií státu a z ní vyplývající rovností mezi občany na straně jedné a kulturní socializací na straně druhé, a na to škola nestačí. Problematika, která je představena v prvních dvou částech práce, není operacionalizovaná v analýze sociální mobility, je dokonce přehlížena.

Třetí problém vidím v přechodu od kritiky odmítání jinakosti a multikulturalismu k sociální kritice a odmítání škatulkování a vytvoření jiných kategorií. Je tady jemně řečeno kontradikce, spojená také s paradigmatickým konfliktem sociologických škol, který by bylo podle mého názoru potřeba formulovat a tematizovat jasněji, a případně také diskutovat.

Bez ohledu na tyto náměty a připomínky považuji diplomovou práci Terezy Šeré za hodnotnou a zajímavou. Autorka ukázala schopnost syntézy a tematizace, používání jak kvalitativních, tak kvantitativních metod výzkumu. Četba této práce je také příležitostí, jak obeznámit českou akademickou obec s málo známou francouzskou problematikou.

Proto navrhuji hodnotit práci jako vynikající.

Praha 16. ledna 2013,

Nicolas Maslowski, Ph.D.